C/2025/350

20.1.2025

KOMISSION TIEDONANTO

Vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahastosta annettavaa tukea varten vahvistettujen toimenpideohjelmien (2014–2020) sulkemista koskevat suuntaviivat

(C/2025/350)

Vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahastosta annettavaa tukea varten ohjelmakaudella 1. tammikuuta 2020–31. joulukuuta 2020 hyväksytyt toimenpideohjelmat, myös REACT-EU-välineestä määrärahoja saavat ohjelmat, on suljettava tehokkaasti ja ajallaan. Siksi tarvitaan ohjeita siitä, miten kyseiset ohjelmat suljetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 223/2014 ([1]) ja sen perusteella annettujen yleisesti sovellettavien säädösten mukaisesti.

Suuntaviivoissa otetaan huomioon ennennäkemätön covid-19-kriisi vuosina 2020 ja 2021 ja sen vaikutus ohjelmien toteuttamiseen.

Suuntaviivoilla pyritään auttamaan jäsenvaltioita ohjelmien sulkemisessa selittämällä, miten se toteutetaan. Ohjelman sulkemiseen kuuluu EU:n maksamatta olevien talousarviositoumusten selvittäminen maksamalla jäsenvaltiolle ohjelman loppumaksu, vapauttamalla tai perimällä takaisin Euroopan komission jäsenvaltiolle aiheettomasti maksamat määrät ja/tai vapauttamalla loppumaksu.

Tilien vuotuista tarkastusta ja hyväksyntää koskeva järjestelmä on yksinkertaistanut sulkemismenettelyä huomattavasti. Ohjelman sulkemisen olisi näin ollen perustuttava ainoastaan viimeistä tilikautta koskeviin asiakirjoihin sekä viimeisimpään vuotuiseen tai lopulliseen täytäntöönpanokertomukseen.

VASTUUVAPAUSLAUSEKE:

Tämä on komission laatima valmisteluasiakirja. Siinä annetaan sovellettavan EU:n lainsäädännön perusteella teknisiä ohjeita henkilöille ja toimielimille, jotka osallistuvat vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahastosta tuettujen ohjelmien sulkemiseen. Ohjeilla ei kuitenkaan rajoiteta unionin tuomioistuimen eikä unionin yleisen tuomioistuimen tulkintoja.

Sisällysluettelo

Sivu

1. YLEISET PERIAATTEET 3
2. MAHDOLLISUUS ENNENAIKAISEEN SULKEMISEEN 3
3. OHJELMIEN MUUTTAMISEN MÄÄRÄAIKA 3
4. TALOUSHALLINTO 3
   - 4.1. Vapauttaminen 3
   - 4.2. Ennakkomaksujen selvittäminen 4
   - 4.3. Loppumaksun laskenta 4
   - 4.4. Ylivaraus 4
5. TÄYTÄNTÖÖNPANOA KOSKEVA RAPORTOINTI OHJELMAN SULKEMISEN YHTEYDESSÄ 5
6. SÄÄNTÖJENVASTAISUUDET 6
   - 6.1. Sääntöjenvastaisuuksien käsittely viimeisellä tilikaudella 6
   - 6.2. Takaisinperittävät määrät ja määrät, joita ei saada perityiksi takaisin 6

([1]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 223/2014, annettu 11 päivänä maaliskuuta 2014, vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahastosta (EUVL L 72, 12.3.2014, s. 1).

6.3. Sääntöjenvastaisuuksien riski, jonka vuoksi ohjelmaviranomaiset suorittavat lisätarkastuksia komissiolle jo ilmoitettujen menojen osalta 7
7. SULKEMISASIAKIRJOJEN TOIMITTAMINEN 7
7.1. Sulkemisasiakirjojen toimittamisen määräaika 7
7.2. Sulkemisasiakirjojen muuttaminen niiden toimittamiselle asetetun määräajan jälkeen 7
7.3. Asiakirjojen saatavuus 8
8. SULKEMISASIAKIRJOJEN SISÄLTÖ 8
8.1. Lopullinen täytäntöönpanokertomus 8
8.2. Tilitykset 8
8.3. Johdon vahvistuslausuma ja vuotuinen yhteenveto 8
8.4. Tarkastuslausunto ja tarkastuskertomus 8
9. LOPPUMAKSUN MAKSAMINEN 9
10. LAILLISUUTTA JA SÄÄNTÖJENMUKAISUUTTA KOSKEVAT KYSYMYKSET 9

1. YLEISET PERIAATTEET

Näitä suuntaviivoja sovelletaan vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahastosta (FEAD) tuettujen ohjelmien sulkemiseen FEAD-rahastosta annetun asetuksen mukaisesti ohjelmakaudella 2014–2020 ([2]).

Ohjelmien sulkemiseen kuuluu unionin maksamatta olevien talousarviositoumusten selvittäminen maksamalla jäsenvaltiolle ([3]) loppumaksu ohjelman osalta ja/tai vapauttamalla tai perimällä takaisin komission jäsenvaltiolle aiheettomasti maksamat määrät. Ohjelmien sulkeminen ei rajoita komission toimivaltaa määrätä rahoitusoikaisuja.

2. MAHDOLLISUUS ENNENAIKAISEEN SULKEMISEEN

Jäsenvaltiot voivat pyytää ohjelman ennenaikaista sulkemista edellyttäen, että ne ovat toteuttaneet kaikki ohjelman täytäntöönpanoon liittyvät toimet. Tätä varten ohjelman viimeiseksi tilikaudeksi olisi katsottava tilikautta 1. heinäkuuta 2024–30. kesäkuuta 2024 aikaisempi tilikausi. Jos komissio hyväksyy tällaisen pyynnön, jäsenvaltion on toimitettava FEAD-asetuksen 52 artiklassa tarkoitetut sulkemisasiakirjat viimeistään 15. helmikuuta kyseistä tilikautta seuraavana vuonna. Ennenaikaisessa sulkemisessa olisi noudatettava kaikkia sulkemista koskevia sääntöjä.

Elintarvikkeita ja/tai perushyödykkeitä koskevien ohjelmien (eli tyypin I toimenpideohjelmien) osalta lopullinen jäsennelty selvitys on toteutettava vuonna 2022. Jos jäsenvaltio kuitenkin toteuttaa kaikki ohjelman toimet ennen vuotta 2022, sen ei tarvitse toteuttaa jäsenneltyä selvitystä vuonna 2022. Tässä tapauksessa komissio suosittelee, että selvitys tehdään viimeisenä vuonna, jona elintarvikkeita ja/tai perushyödykkeitä jaetaan.

3. OHJELMIEN MUUTTAMISEN MÄÄRÄAIKA

Ohjelmien asianmukaisen täytäntöönpanon ja oikea-aikaisen sulkemisen valmistelun varmistamiseksi jäsenvaltioiden olisi toimitettava ohjelmien muuttamista ([4]) ja rahoitussuunnitelman muuttamista koskevat pyynnöt syyskuuhun 2023 mennessä. Tämä mahdollistaa päätösten hyväksymisen ennen tukikelpoisuuden päättymispäivää, joka on 31. joulukuuta 2023. Ainoa poikkeus on sellaisen tarkistetun rahoitussuunnitelman toimittaminen, jossa otetaan huomioon, että varainhoitovuonna 2020 rahoituksen määrää on vähennetty sen jälkeen, kun on alettu soveltaa FEAD-asetuksen 59 artiklan 1 kohdassa säädettyä automaattista vapauttamista koskevaa sääntöä. Tällöin ohjelman muuttamista koskeva pyyntö on toimitettava komissiolle viimeistään 30. kesäkuuta 2024 ([5]).

Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle päätöksistä, jotka koskevat FEAD-asetuksen 9 artiklan 4 kohdan ([6]) ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettujen osien muuttamista, ennen tukikelpoisuuden päättymispäivää, joka on 31. joulukuuta 2023.

4. TALOUSHALLINTO

4.1 Vapauttaminen

FEAD-asetuksen 59 artiklan 1 kohdassa säädettyä automaattista vapauttamista koskevaa sääntöä sovelletaan kaikkiin talousarviositoumuksiin, myös ohjelmakauden viimeistä vuotta (2020) koskeviin.

([2]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 223/2014, annettu 11 päivänä maaliskuuta 2014, vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahastosta (EUVL L 72, 12.3.2014, s. 1).

([3]) Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä tehdyn sopimuksen (EUVL C 384 I, 12.11.2019, s. 1–177) 138 artiklan 1 kohdan mukaan sellaisten unionin ohjelmien ja toimien täytäntöönpanon yhteydessä, joista on tehty sitoumukset vuosia 2014–2020 koskevan monivuotisen rahoituskehyksen tai aiempien rahoituskehysten nojalla, Yhdistyneeseen kuningaskuntaan sovelletaan sovellettavaa unionin oikeutta, rahoitusoikaisuja sekä tilien tarkastamista ja hyväksymistä koskevat säännöt mukaan lukien, myös 31 päivän joulukuuta 2020 jälkeen, kyseisten unionin ohjelmien sulkemiseen ja toimien päättymiseen asti, paitsi jos sekakomitea on hyväksynyt teknisiä toimenpiteitä erosopimuksen 138 artiklan 5 kohdan mukaisesti. On kuitenkin huomattava, että REACT-EU-välineestä myönnettäviä määrärahoja koskevia näiden suuntaviivojen ohjeita ei sovelleta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen, sellaisena kuin se on muutettuna 23 päivänä joulukuuta 2020 annetulla asetuksella (EU) 2020/2221, 154 artiklan viidennen alakohdan mukaisesti.

([4]) FEAD-asetuksen 9 artikla.

([5]) FEAD-asetuksen 61 artiklan 4 kohta.

([6]) Asetus sellaisena kuin se on muutettuna 23 päivänä huhtikuuta 2020 annetulla asetuksella (EU) 2020/559.

Sitoumukset, jotka ovat vielä avoinna viimeistään 15. helmikuuta 2026 tai, jos komissio pidentää määräaikaa ([7]), 1. maaliskuuta 2026, vapautetaan, jos jotakin sulkemisasiakirjaa ei ole toimitettu komissiolle näihin päivämääriin mennessä.

FEAD-asetuksen 6 a artiklan 1 kohdan ([8]) mukaan FEAD-ohjelmien ohjelmakauden viimeinen vuosi, jolle jäsenvaltiot voivat osoittaa REACT-EU-välineen lisämäärärahoja, on vuosi 2021 tai tapauksen mukaan 2022. Asetuksen 6 a artiklan 3 kohdan mukaisesti lisämäärärahoja koskevat käyttämättömät talousarviositoumukset vapautetaan ohjelmien sulkemisen yhteydessä.

4.2 **Ennakkomaksujen selvittäminen**

Komissio selvittää kirjanpidossa jäsenvaltioille maksetut ennakkomaksut viimeistään ohjelman sulkemisen yhteydessä ([9]). Tämä koskee myös REACT-EU-välineen määrärahoista maksettavia lisäennakkomaksuja ([10]).

Ennakkomaksuina maksetut määrät on perusteltava viimeistään ohjelman sulkemisen yhteydessä ilmoitetuilla tukikelpoisilla menoilla. Ennakkomaksujen selvittäminen kirjanpidossa voidaan kuitenkin aloittaa heti, kun ohjelmalle on myönnetty ohjelman hyväksymistä koskevassa komission päätöksessä vahvistettu FEAD-rahaston enimmäisrahoitusosuus. Tällöin komissio käyttää maksupyyntöön sisältyviä tukikelpoisia menoja ennakkomaksun kuittaamiseen. Selvittäminen saatetaan päätökseen vasta tilien hyväksymisen jälkeen.

4.3 **Loppumaksun laskenta**

Viimeisen tilikauden osalta samoin kuin muidenkin tilikausien osalta komissio maksaa 90 prosenttia jäsenvaltion välimaksupyynnössä pyytämästä määrästä, joka saadaan soveltamalla osarahoitusosuutta maksupyynnössä ilmoitettuihin tukikelpoisiin julkisiin menoihin, edellyttäen, että ohjelmassa on käytettävissä sitoumuksia. REACT-EU-välineen vaikutus osarahoitusosuuteen otetaan huomioon sulkemisen yhteydessä tehdyssä laskelmassa.

Komissio määrittää rahastosta viimeisen tilikauden osalta maksettavan määrän FEAD-asetuksen 50 artiklan mukaisesti. FEAD-asetuksen 50 artiklan 6 kohdassa säädetään, että komissio laskee rahastosta tilikauden osalta maksettavan määrän hyväksyttyjen tilien perusteella ottaen huomioon sekä tilityksessä ilmoitetut määrät että komission tilikauden aikana suorittamat maksut.

Kun komissio on laskenut rahastosta maksettavan määrän, se kuittaa jäljelle jäävän ennakkomaksun saldon.

Rahastosta maksettu loppumaksun määrä ei FEAD-asetuksen 40 artiklan 2 kohdan mukaisesti saa olla suurempi kuin rahastosta myönnetyn tuen enimmäismäärä, joka on vahvistettu toimenpideohjelman hyväksymistä koskevassa komission päätöksessä.

Edellä kuvattujen sääntöjen mukaisesti laskettu maksettava tai takaisin perittävä määrä muodostaa ohjelman loppumaksut.

4.4 **Ylivaraus**

Ylivaraus on jäsenvaltioiden käytäntö, jolla ne ilmoittavat komissiolle tukikelpoiset menot, jotka ylittävät ohjelman hyväksymisestä tehdyssä komission päätöksessä vahvistetun rahaston enimmäisrahoitusosuuden.

Jos ohjelma saavuttaa sen hyväksymistä koskevassa komission päätöksessä vahvistetun rahaston enimmäisosuuden ennen viimeistä tilikautta, komissiolle ilmoitettuja menoja, jotka ylittävät tämän rahaston enimmäisosuuden, ei siirretä seuraavalle tilikaudelle, koska maksupyynnöt ovat kumulatiivisia ainoastaan tietyn tilikauden aikana.

Todentamisviranomaiset voivat näin ollen päättää, että niiden kirjanpitojärjestelmään tilikauden aikana kirjatut määrät ilmoitetaan komissiolle seuraavalla tilikaudella tai vasta viimeisellä tilikaudella.

([7]) FEAD-asetuksen, sellaisena kuin se on muutettuna 29 päivänä helmikuuta 2024 annetulla asetuksella (EU) 2024/795, 59 artiklan 2 kohta.
([8]) Asetus sellaisena kuin se on muutettuna 10 päivänä helmikuuta 2021 annetulla asetuksella (EU) 2021/177.
([9]) FEAD-asetuksen 44 artiklan 4 kohta.
([10]) FEAD-asetuksen, sellaisena kuin se on muutettuna 10 päivänä helmikuuta 2021 annetulla asetuksella (EU) 2021/177, 6 a artiklan 4 kohta.

Edellä mainitusta seuraa, että jos jäsenvaltiot haluavat, että niillä on viimeisellä tilikaudella käytettävissä ylivarattuja menoja, ne voivat olla ilmoittamatta komissiolle ylivarattuja menoja millä tahansa tilikaudella ennen viimeistä tilikautta ja käyttää nämä menot ohjelman tarpeisiin. Jäsenvaltiot voivat harkita ylivarattujen menojen ilmoittamista ainoastaan viimeisellä tilikaudella, paitsi jos niiden on ilmoitettava ne aiemmalla tilikaudella havaittujen sääntöjenvastaisten määrien korvaamiseksi (rahastosta myönnetyn rahoitusosuuden rajoissa).

Jos ylivarattuja menoja ei tarvita ennen viimeistä tilikautta, jäsenvaltioiden on ilmoitettava ne komissiolle ainoastaan viimeisellä tilikaudella, mukaan lukien edellisinä tilikausina aiheutuneet ja maksetut menot ([11]). Komissiolle viimeisellä tilikaudella ilmoitetut ylivaratut menot otetaan huomioon ohjelman sulkemisen yhteydessä ja sen jälkeen sellaisten (millä tahansa tilikaudella, myös viimeisellä tilikaudella ilmoitettujen) sääntöjenvastaisten määrien korvaamiseksi, jotka havaittaisiin myöhemmin. Rajoittamatta FEAD-asetuksen 56 artiklan 7 kohdan soveltamista jäsenvaltiot voivat korvata ylivarattuja menoja käyttämällä sääntöjenvastaiset määrät, jotka havaitaan sen jälkeen, kun viimeisen tilikauden tilitys on toimitettu, tai ohjelman sulkemisen jälkeen.

5. TÄYTÄNTÖÖNPANOA KOSKEVA RAPORTOINTI OHJELMAN SULKEMISEN YHTEYDESSÄ

Komission delegoidun asetuksen (EU) N:o 1255/2014 ([12]) 2 artiklan mukaan ohjelman sulkemisen yhteydessä annettavassa lopullisessa täytäntöönpanokertomuksessa on oltava seuraavat tiedot:

— tiedot ohjelman täytäntöönpanosta viittaamalla osittain tai kokonaan päätökseen saadun toimenpiteen yhteisiin indikaattoreihin

— toimia koskevat tiedot ja niiden arviointi ottaen huomioon FEAD-asetuksen 5 artiklan 6 ja 11 kohdassa sekä tapauksen mukaan 13 kohdassa esitetyt periaatteet.

Asetuksella (EU) 2024/795 ([13]) (asetus Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälineen perustamisesta, STEP-asetus), jolla muutettiin FEAD-asetusta joustavuuden lisäämiseksi FEAD-rahastosta tuettujen ohjelmien sulkemisessa, pidennetään FEAD-asetuksen 26 artiklan 2 kohdan b–e alakohdan mukaisesti korvattavien kustannusten tukikelpoisuusaikaa – vastaavat kustannukset ovat tukikelpoisia edellyttäen, että vastaavat toimet, jotka muodostavat maksun perustan (eli elintarvikkeiden/perushyödykkeiden jakelu tai liitännäistoimenpiteiden tarjoaminen), toteutetaan viimeisen tilivuoden lopullisen välimaksupyynnön jättämiseen mennessä (viimeistään 31. heinäkuuta 2025). Sen vuoksi lopullisessa täytäntöönpanokertomuksessa on viitattava siihen, mitä ohjelmasta tuetuilla toimilla on jaettu viimeisen tilivuoden lopullisen välimaksupyynnön jättämiseen mennessä. Lopulliseen täytäntöönpanokertomukseen ei pitäisi sisällyttää elintarvikkeita tai perushyödykkeitä, jotka on ostettu mutta joita ei ole jaettu viimeisen tilivuoden lopullisen välimaksupyynnön jättämiseen mennessä.

Lisäksi jäsenvaltioiden, joissa toteutetaan vähävaraisimpien sosiaalista osallisuutta edistäviä toimenpideohjelmia (toimenpideohjelman tyyppi II), on annettava seuraavat tiedot:

— tiedot ohjelmakohtaisista indikaattoreista ja määrällisistä tavoitteista

— tiedot tulosindikaattoreiden muutoksista

— tiedot ja arviointi edistymisestä ohjelman erityistavoitteiden saavuttamisessa.

([11]) Jäsenvaltiot voivat pyytää ohjelman ennenaikaista sulkemista, jos ne ovat toteuttaneet kaikki ohjelman täytäntöönpanoon liittyvät toimet. Tällöin ohjelman viimeiseksi tilikaudeksi katsotaan jokin tilikautta 1. heinäkuuta 2023–30. kesäkuuta 2024 aikaisempi tilikausi.

([12]) Komission delegoitu asetus (EU) N:o 1255/2014, annettu 17 päivänä heinäkuuta 2014, vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahastosta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 223/2014 täydentämisestä vahvistamalla vuotuisten ja lopullisten täytäntöönpanokertomusten sisältö, mukaan luettuna yhteisten indikaattoreiden luettelo (EUVL L 337, 25.11.2014, s. 46).

([13]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/795, annettu 29 päivänä helmikuuta 2024, Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälineen (STEP-kehysväline) perustamisesta ja direktiivin 2003/87/EY sekä asetusten (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) N:o 1303/2013, (EU) N:o 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 ja (EU) 2021/241 muuttamisesta (EUVL L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

6. **SÄÄNTÖJENVASTAISUUDET**

Jokaisen tilikauden, myös viimeisen tilikauden, tilityksen on sisällettävä:

— tilikauden aikana peruutetut ja takaisin perityt määrät

— tilikauden lopussa takaisin perittävät määrät sekä

— määrät, joita ei saada perityiksi takaisin ([14]).

Peruutettujen ja takaisinperittyjen määrien, takaisin perittävien määrien ja määrien, joita ei saada perityiksi takaisin, ilmoittamisen muoto esitetään komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2015/341 ([15]) liitteessä V olevassa mallissa (lisäykset 2, 3 ja 4).

Jäsenvaltioiden on ilmoitettava eriteltyinä tilikauden aikana peruutetut ja takaisin perityt määrät sekä tilikauden lopussa vireillä olevat takaisinperinnät sitä tilikautta kohden, jona vastaavat menot on ilmoitettu.

6.1 **Sääntöjenvastaisuuksien käsittely viimeisellä tilikaudella**

Kun otetaan huomioon, että lopullisen välimaksupyynnön jälkeen, joka on jätettävä viimeistään 31. heinäkuuta 2025, komissiolle ei voi enää toimittaa maksupyyntöjä, kaikki tarvittavat vähennykset (silloinkin kun ne liittyvät edellisinä tilikausina ilmoitettuihin menoihin) on tehtävä viimeisen tilikauden tilityksestä ja ilmoitettava lisäyksen 5 tilitysmallin mukaisesti.

FEAD-asetuksen 49 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltio voi päättää jättää menoja pois viimeisen tilikauden tilityksestä siksi, että näiden menojen laillisuuden ja asianmukaisuuden arviointi on kesken. Jos tällaiset menot todetaan myöhemmin laillisiksi ja asianmukaisiksi, niitä ei voida ilmoittaa uudelleen, koska myöhempiä välimaksupyyntöjä, joihin ne voitaisiin sisällyttää, ei enää ole.

6.2 **Takaisinperittävät määrät ja määrät, joita ei saada perityiksi takaisin**

Jäsenvaltiot voivat ilmoittaa viimeisen tilikauden tileissä sellaiset takaisin perittävät määrät ja määrät, joita ei saada perityiksi takaisin, jotka liittyvät niin edellisillä tilikausilla kuin viimeisellä tilikaudella ilmoitettuihin menoihin ([16]). Ne voivat myös ilmoittaa viimeisen tilikauden osalta tileissään määrät, joista on tullut perittäviä määriä, tai määrät, joita ei saada perityiksi takaisin, viimeisen tilikauden päätyttyä mutta ennen sulkemisasiakirjojen ([17]) toimittamista.

Komissio jättää loppumaksujen laskennan ulkopuolelle takaisin perittäviksi ilmoitetut määrät ja määrät, joita ei saada perityiksi takaisin ([18]).

Komissio päättää komission delegoidussa asetuksessa (EU) 2016/1986 ([19]) vahvistetun menettelyn mukaisesti, korvataanko ilmoitetut määrät unionin talousarviosta takaisinperintäprosessin tuloksen ja/tai määriä, joita ei saada perityiksi takaisin, koskevan komission arvion perusteella. Lisäysten 3 ja 4 mukaiset tilitysten määrät, jotka liittyvät viimeisellä tilikaudella ilmoitettuihin menoihin, olisi sisällytettävä lisäyksen 1 mukaisen tilitysmallin sarakkeeseen A, jotta niiden tuleva korvaaminen unionin talousarviosta on mahdollista sen jälkeen, kun tällaisten menettelyjen tai arviointien tulokset on saatu.

Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle vireillä olevan takaisinperintäprosessin tuloksista mahdollisimman pian.

([14]) FEAD-asetuksen 49 artiklan 1 kohdan b alakohta.

([15]) Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2015/341, annettu 20 päivänä helmikuuta 2015, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 223/2014 täytäntöönpanoa koskevista yksityiskohtaisista säännöistä siltä osin kuin on kyse malleista tiettyjen tietojen toimittamiseksi komissiolle (EUVL L 60, 4.3.2015, s. 1).

([16]) Tarkoituksena on, että jäsenvaltiot voisivat käyttää mahdollisuutta ilmoittaa takaisin perittävät määrät määriksi, joita ei saada perityiksi takaisin, ohjelmakauden viimeistä tilikautta koskevien takaisin perittävien määrien osalta sulkemisen yhteydessä tai sen jälkeen.

([17]) Viimeistä tilikautta koskevat varmuuden saamiseksi toimitettavat asiakirjat.

([18]) Tämän seurauksena kirjanpidossa selvitettävä määrä on pienempi, jos loppumaksut ovat positiiviset, tai takaisin perittävä määrä suurempi, jos loppumaksut on perittävä takaisin.

([19]) Komission delegoitu asetus (EU) 2016/1986, annettu 30 päivänä kesäkuuta 2016, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 223/2014 täydentämisestä siltä osin kuin on kyse edellytyksistä ja menettelyistä sen määrittämiseksi, onko jäsenvaltioiden korvattava vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahastoa koskevat määrät, joita ei saada perittyä takaisin (EUVL L 306, 15.11.2016, s. 1).

Jos jäsenvaltio tulee siihen päätökseen, että määrät, joita ei saada perityiksi takaisin, olisi katettava unionin talousarviosta, sen olisi esitettävä komissiolle pyyntö vahvistaa tällainen päätelmä komission delegoidun asetuksen (EU) 2016/1986 ([20]) liitteessä olevaa mallia käyttäen. Komissio päättää, onko määrät, joita ei saada perityiksi takaisin, katettava unionin talousarviosta delegoidun asetuksen 3 artiklassa vahvistettujen sääntöjen mukaisesti. Tämä koskee komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2015/341 liitteen V lisäyksessä 4 (Määrät, joita ei saada perityiksi takaisin) vahvistettuja ohjelmatilien määriä ja saman liitteen lisäyksessä 3 (Takaisin perittävät määrät) vahvistettuja määriä, joista voi tulla määriä, joita ei saada perityiksi takaisin, sen jälkeen, kun viimeisen tilikauden tilitys on toimitettu.

6.3 **Sääntöjenvastaisuuksien riski, jonka vuoksi ohjelmaviranomaiset suorittavat lisätarkastuksia komissiolle jo ilmoitettujen menojen osalta**

Jos havaitaan sääntöjenvastaisuuksien riski, jonka vuoksi ohjelmaviranomaiset suorittavat lisätarkastuksia komissiolle jo ilmoitettujen menojen osalta, kansallisten viranomaisten on noudatettava seuraavia määräaikoja:

— kun kyseessä ovat FEAD-asetuksen 49 artiklan 2 kohdan mukaiset jonkin viimeistä tilikautta edeltävän tilikauden tilityksestä vähennetyt menot, lisätarkastukset on saatettava päätökseen riittävän ajoissa, jotta menot voidaan ilmoittaa viimeistään viimeisessä välimaksupyynnössä, jonka toimittamisen määräaika on 31. heinäkuuta 2025

— jos kyseessä on sääntöjenvastaisuuksien riski, jonka vuoksi viimeisellä tilikaudella ilmoitetuille menoille on tehtävä lisätarkastuksia, päätös menojen laillisuudesta ja sääntöjenmukaisuudesta ja näin ollen päätös siitä, säilytetäänkö kyseiset menot viimeisen tilikauden tileissä vai vähennetäänkö ne, on tehtävä tilityksen toimittamisen yhteydessä; toimittamisen määräaika on 15. helmikuuta 2026 tai 1. maaliskuuta 2026, jos komissio pidentää sitä.

7. **SULKEMISASIAKIRJOJEN TOIMITTAMINEN**

7.1 **Sulkemisasiakirjojen toimittamisen määräaika**

Jäsenvaltioiden on toimitettava sulkemisasiakirjat viimeistään 15. helmikuuta 2026 ([21]). Komissio voi pidentää tätä määräaikaa 1. päivään maaliskuuta 2026 saakka varainhoitoasetuksen ([22]) 63 artiklan 7 kohdan mukaisesti jäsenvaltion ilmoituksen perusteella.

Komissio vapauttaa automaattisesti avoinna olevan sitoumusten osan, jos jotakin sulkemisasiakirjoista ei ole toimitettu viimeistään 15. helmikuuta 2026 (tai 1. maaliskuuta 2026, jos komissio on antanut jatkoaikaa) ([23]). Tällöin ohjelma suljetaan saatavilla olevien tietojen perusteella.

Sulkemisasiakirjojen toimittamatta jättäminen voi olla osoitus siitä, että ohjelman hallinto- ja valvontajärjestelmässä on vakava puute, joka vaarantaa ohjelmalle jo maksetun unionin rahoitusosuuden. Tällaisissa tapauksissa komissio voi päättää määrätä rahoitusoikaisun.

7.2 **Sulkemisasiakirjojen muuttaminen niiden toimittamiselle asetetun määräajan jälkeen**

Jäsenvaltiot eivät saa muuttaa sulkemisasiakirjoja niiden toimittamiselle asetetun määräajan jälkeen, paitsi jos komissio pyytää muutosta tai jos asiakirjoissa on kirjoitusvirheitä.

([20]) Komission delegoitu asetus (EU) 2016/1986, annettu 30 päivänä kesäkuuta 2016, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 223/2014 täydentämisestä siltä osin kuin on kyse edellytyksistä ja menettelyistä sen määrittämiseksi, onko jäsenvaltioiden korvattava vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahastoa koskevat määrät, joita ei saada perittyä takaisin (EUVL L 306, 15.11.2016, s. 1).

([21]) FEAD-asetuksen, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella (EU) 2024/795, 52 artiklan 1 kohdan sekä 48 artiklan ja varainhoitoasetuksen 63 artiklan 5 kohdan mukaisesti.

([22]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) 2018/1046, annettu 18 päivänä heinäkuuta 2018, unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä, asetusten (EU) N:o 1296/2013, (EU) N:o 1301/2013, (EU) N:o 1303/2013, (EU) N:o 1304/2013, (EU) N:o 1309/2013, (EU) N:o 1316/2013, (EU) N:o 223/2014, (EU) N:o 283/2014 ja päätöksen N:o 541/2014/EU muuttamisesta sekä asetuksen (EU, Euratom) N:o 966/2012 kumoamisesta (EUVL L 193, 30.7.2018, s. 1).

([23]) FEAD-asetuksen 59 artiklan 2 kohta.

7.3 **Asiakirjojen saatavuus**

FEAD-asetuksen 51 artiklan 1 kohdan mukaisesti asiakirjojen säilytysaika voi lakata kulumasta joko vireillä olevan oikeudenkäynnin johdosta tai komission asianmukaisesti perustelemasta pyynnöstä.

8. **SULKEMISASIAKIRJOJEN SISÄLTÖ**

8.1 **Lopullinen täytäntöönpanokertomus**

FEAD-asetuksen 13 artiklan 6 kohdan mukaisesti lopullisessa täytäntöönpanokertomuksessa on oltava kaikki komission delegoidun asetuksen (EU) N:o 1255/2014 ([24]) 2 artiklassa vaaditut tiedot.

Rahoituksen toteutumista koskevaan selvitykseen sisältyvien tietojen olisi oltava yhdenmukaisia lopullisen tarkastuskertomuksen, ohjelmien sulkemista koskevan ilmoituksen ja lopullisen menoilmoituksen kanssa.

FEAD-asetuksen 13 artiklan 5 kohdan mukaisesti komissio tarkastelee lopullista täytäntöönpanokertomusta ja ilmoittaa jäsenvaltiolle huomautuksensa viiden kuukauden kuluessa kertomuksen vastaanottamisesta. Jos komissio ei esitä havaintoja tämän määräajan kuluessa, kertomus katsotaan hyväksytyksi.

Jäsenvaltioilla on kaksi kuukautta aikaa vastata lopullista täytäntöönpanokertomusta koskeviin komission havaintoihin. Komissio voi jäsenvaltion pyynnöstä pidentää tätä määräaikaa kahdella kuukaudella. Lopullinen täytäntöönpanokertomus hyväksytään, jos komissio ei ole esittänyt havaintoja tai jos kaikki komission havainnot on käsitelty asianmukaisesti.

8.2 **Tilitykset**

Viimeisen tilikauden samoin kuin muidenkin tilikausien tilityksiin on sisällyttävä FEAD-asetuksen 49 artiklan 1 kohdassa kuvatut tiedot. Tilityksen rakenne esitetään komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2015/341 ([25]) liitteessä V.

Viimeisen tilikauden tilien tarkastuksessa ja hyväksymisessä noudatetaan samoja sääntöjä kuin kaikkien muidenkin tilikausien tilien tarkastamisessa ja hyväksymisessä.

Komissio soveltaa asianmukaisia menettelyjä tarkastaessaan ja hyväksyessään viimeisen tilikauden tilit ja ilmoittaa jäsenvaltiolle viimeistään 31. toukokuuta 2026, hyväksyykö se tilien täydellisyyden, oikeellisuuden ja totuudenmukaisuuden ([26]).

8.3 **Johdon vahvistuslausuma ja vuotuinen yhteenveto**

Viimeisen tilikauden samoin kuin muidenkin tilikausien johdon vahvistuslausuman rakenne vahvistetaan komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2015/1386 ([27]) liitteessä I.

8.4 **Tarkastuslausunto ja tarkastuskertomus**

Viimeisen tilikauden samoin kuin muidenkin tilikausien tarkastuslausunnon rakenne vahvistetaan komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2015/1386 liitteessä III.

Viimeisen tilikauden samoin kuin muidenkin tilikausien tarkastuskertomuksen rakenne vahvistetaan komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2015/1386 liitteessä IV.

([24]) Komission delegoitu asetus (EU) N:o 1255/2014, annettu 17 päivänä heinäkuuta 2014, vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahastosta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 223/2014 täydentämisestä vahvistamalla vuotuisten ja lopullisten täytäntöönpanokertomusten sisältö, mukaan luettuna yhteisten indikaattoreiden luettelo (EUVL L 337, 25.11.2014, s. 34).

([25]) Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2015/341, annettu 20 päivänä helmikuuta 2015, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 223/2014 täytäntöönpanoa koskevista yksityiskohtaisista säännöistä siltä osin kuin on kyse malleista tiettyjen tietojen toimittamiseksi komissiolle (EUVL L 60, 4.3.2015, s. 1).

([26]) FEAD-asetuksen 50 artikla.

([27]) Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2015/1386, annettu 12 päivänä elokuuta 2015, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 223/2014 täytäntöönpanoa koskevista yksityiskohtaisista säännöistä johdon vahvistuslausuman, tarkastusstrategian, tarkastuslausunnon ja vuotuisen tarkastuskertomuksen mallien osalta (EUVL L 214, 13.8.2015, s. 9).

Viimeisen tilikauden tarkastuskertomukseen on sisällytettävä myös

— komission tai Euroopan tilintarkastustuomioistuimen suorittamissa tarkastuksissa tehtyjä avoimia havaintoja koskevat tiedot, jotka olisi annettava tarkastuskertomuksen kohdassa 8 ”Muut tiedot”

— vakuutus indikaattoreihin liittyvien tietojen luotettavuudesta.

Ohjelman tarkastusviranomaisten olisi tehtävä päätelmät indikaattoreihin liittyvien tietojen luotettavuudesta viimeisen tilikauden tarkastuskertomuksessa. Heidän olisi myös esitettävä lopullinen arviointi keskeisestä vaatimuksesta 6 (Luotettava järjestelmä tietojen keräämiseksi, tallentamiseksi ja säilyttämiseksi seurantaa, arviointia, varainhoitoa, varmennuksia ja tarkastuksia varten), joka on esitetty komission delegoidun asetuksen (EU) N:o 532/2014 liitteessä II olevassa taulukossa 1 ([28]). Tämän keskeisen vaatimuksen 6 lopullisen arvioinnin olisi sisällettävä erityisesti vahvistus siitä, että komissiolle ilmoitetut kootut tiedot ovat oikeita.

9. **LOPPUMAKSUN MAKSAMINEN**

Komissio maksaa loppumaksun viimeistään kolmen kuukauden kuluttua viimeisen tilikauden tilien hyväksymistä koskevan päätöksen päivästä tai yhden kuukauden kuluttua lopullisen täytäntöönpanokertomuksen hyväksymispäivästä, sen mukaan, kumpi päivämäärä on myöhempi ([29]).

Tämä ei vaikuta komission valtuuksiin keskeyttää loppumaksun maksamiselle asetetun ajan kuluminen tai keskeyttää tällainen maksu.

10. **LAILLISUUTTA JA SÄÄNTÖJENMUKAISUUTTA KOSKEVAT KYSYMYKSET**

Komissio voi esittää hyväksyttyjen tilitysten sisältämiin menoihin liittyvien tapahtumien laillisuuteen ja sääntöjenmukaisuuteen liittyviä kysymyksiä loppumaksun maksamisen ja ohjelman sulkemisen jälkeen.

Ohjelman sulkeminen ei rajoita komission toimivaltaa määrätä rahoitusoikaisuja FEAD-asetuksen 55 ja 56 artiklan mukaisesti.

([28]) Komission delegoitu asetus (EU) N:o 532/2014, annettu 13 päivänä maaliskuuta 2014, vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahastosta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 223/2014 täydentämisestä (EUVL L 148, 20.5.2014, s. 54).

([29]) FEAD-asetuksen 52 artiklan 2 kohta.